

150. ROCZNICA URODZIN JANA STUDNIARSKIEGO (1876-1946)

150 lat temu urodził się w Szamotułach (Wielkopolska) Jan Studniarski (1876-1946) naukowiec i praktyk, dyrektor elektrowni i tramwajów elektrycznych w Tarnowie, później pierwszy profesor elektrotechniki w Akademii Górniczej w Krakowie, organizator i kierownik Zakładu Elektrotechniki z laboratorium elektrotechnicznym oraz rektor tej uczelni, w latach 1922-1924. Studiował na politechnikach w Berlinie-Charlottenburgu, Stuttgarcie oraz w Hanowerze, tam jako drugi w kolejności Polak elektryk uzyskał w 1905 r. stopień doktora nauk technicznych (pierwszym był Kazimierz Idaszewski w 1904 r.). Członek Polskiego Towarzystwa Politechnicznego. Członek i uczestnik Zjazdu Założycielskiego SEP oraz Akademii Nauk Technicznych w Warszawie Więzień obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen.

Jan Studniarski (źródło: Z. Porada, Prof. Jan Studniarski (1876–1946):w 140 rocznicę urodzin i 70 rocznicę śmierci, „Maszyny Elektryczne – Zeszyty Problemowe” 2016, nr 4, s. 35)

Jan Studniarski urodził się 21.03.1876 r. w Szamotułach (Wielkopolska). Po ukończeniu gimnazjum w Poznaniu studiował na niemieckich politechnikach w Berlinie-Charlottenburgu, Stuttgarcie oraz w Hanowerze gdzie w 1902 r. uzyskał dyplom inżyniera-elektryka. W 1905 r. zdobył w tej ostatniej uczelni stopień doktora nauk technicznych za pracę *Über die Verteilung der magnetischen Kraftlinien im Anker einer Gleichstrommaschine (O rozkładzie linii sił pola magnetycznego w tworniku maszyny prądu stałego)*. Poświęcił się wtedy pracy naukowej (miał liczne publikacje w niemieckich, polskich i polskich czasopismach technicznych) i dydaktycznej, był asystentem a potem docentem w laboratorium elektrotechnicznym politechniki w Berlinie-Charlottenburgu, prowadził ponadto wykłady z elektrotechniki w wojskowej akademii technicznej

w Berlinie. Pracował następnie jako rzeczoznawca w Związku Dozoru Kotłów „Altona” w Hamburgu. Po przenosinach do Austro-Węgier praktykował krótko w kolei lokalnej w Innsbrucku. W 1910 r. został mianowany, a w 1912 r. objął funkcję dyrektora Miejskich Zakładów Elektrycznych w Tarnowie, eksploatujących elektrownię i tramwaje elektryczne (uruchomione w 1911 r.). Pełnił tę funkcję do 1920 r. Wykonał wówczas wiele ekspertyz technicznych, m.in. dotyczącą obliczenia rentowności tramwajów elektrycznych dla Przemysła. W tamtym czasie był aktywnym członkiem Oddziału Tarnowskiego Polskiego Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie.

W styczniu 1919 r. z jego inicjatywy zwołano posiedzenie dyrektorów elektrowni galicyjskich, na którym zainicjowano utworzenie Związku Elektrowni Polskich i SEP. Uczestniczył w zjeździe założycielskim SEP w Warszawie w czerwcu 1919 r. Niedługo później na kilka miesięcy przeniósł się do Poznania, gdzie od lipca pełnił funkcję wiceprezydenta miasta.

W czerwcu 1920 r. został mianowany profesorem zwyczajnym elektrotechniki w Akademii Górniczej w Krakowie. Zorganizował tam od podstaw Zakład (Katedrę) Elektrotechniki wraz z laboratorium elektrotechniki, którym kierował do śmierci. W latach 1921-1922 był dziekanem Wydziału Górniczego Akademii Górniczej, a w latach 1922-1924 jej rektorem. W dwudziestoleciu międzywojennym prowadził ponadto działalność naukową (m.in. w zakresie badań transformatorów dzwonekowych) i techniczno-przemysłową, wykonując ekspertyzy techniczne. Był członkiem SEP, korespondentem Akademii Nauk Technicznych w Warszawie oraz członkiem komisji Polskiego Komitetu Energetycznego dla zbadania oferty koncernu amerykańskiego W. A. Harrimana na elektryfikację części Polski.

Po wybuchu II wojny światowej w 1939 r. został w listopadzie wraz z innymi profesorami krakowskimi aresztowany przez Niemców i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen. Dzięki interwencji światowego środowiska naukowego został zwolniony w 1940 r. Kontynuował pracę dydaktyczną w Akademii Górniczej, przekształconej przez Niemców w dwuletnią szkołę górniczo-hutniczo-mierniczą. Po wyzwoleniu Krakowa w 1945 r. wznowił działalność w ramach Akademii Górniczej. Pomagał wraz ze współpracownikami w uruchomieniu urządzeń elektrycznych w przemyśle.

Zmarł 23.01.1946 r. w Krakowie i został pochowany na Cmentarzu Rakowickim.

W 2002 r. budynek B-1 stanowiący główną siedzibę Wydziału Automatyki, Informatyki i Elektroniki AGH w Krakowie, otrzymał imię prof. Jana Studniarskiego.

Przygotowała Pracownia Historyczna SEP

na podstawie:

M. Noga, Jan Studniarski (1876–1946), [w:] Polacy zasłużeni dla elektryki, red. J. Hickiewicz, Warszawa-Gliwice-Opole s. 115–117.

Z. Porada, Prof. Jan Studniarski (1876–1946): w 140 rocznicę urodzin i 70 rocznicę śmierci, „Maszyny Elektryczne – Zeszyty Problemowe” 2016, nr 4 (112), s. 35–38.

S. Sroka, Jan Władysław Studniarski, Internetowy Polski Słownik Biograficzny:

<https://www.ipsb.nina.gov.pl/a/biografia/jan-wladyslaw-studniarski>

Słownik biograficzny zasłużonych elektryków krakowskich, Część pierwsza, red. J. Strzałka, Oddział Krakowski SEP, Kraków 2009.

Prof. Jan Studniarski w laboratorium elektrotechnicznym Akademii Górniczej w Krakowie (źródło: 75 lat Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie, Kraków 1994)

Zachował się film z 1923 r. w którym Jan Studniarski, jako rektor Akademii Górniczej podejmuje prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w trakcie ceremonii podpisania aktu erekcyjnego i wmurowania kamienia węgielnego gmachu głównego Akademii Górniczej w Krakowie:
<https://repozytorium.fn.org.pl/?q=pl/node/8270>